

Stödjande miljöer för personer med minnesnedsättning och förvirringssymtom

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Helle Wijk
Legitimerad sjuksköterska, Docent
Sahlgrenska Akademin
Institutionen för vårdvetenskap och hälsa
Göteborg Universitet

TYVÄRR, I ÅRETS UTBUDD FINNS INGEN VETENSKAPLIGT TESTAD BEHANDLING MEN VI HAR MASSOR AV ANDRA SPÄNNANDE MÖJLIGHETER!

Christina Alner

Sahlgrenska akademien

Hälsa och ohälsa

Hälsa sker inuti människan och vårdens uppgift är att skapa sådana förutsättningar att hälsa främjas

Vad är god omsorg och omvårdnad?

Hälsopromotion

Stödja

-hälsa och tilltro till sin egenförmåga

- anpassningen till en förändrad livssituation såsom sjukdomstillstånd och funktionsnedsättningar

Vårdmiljön är komplex

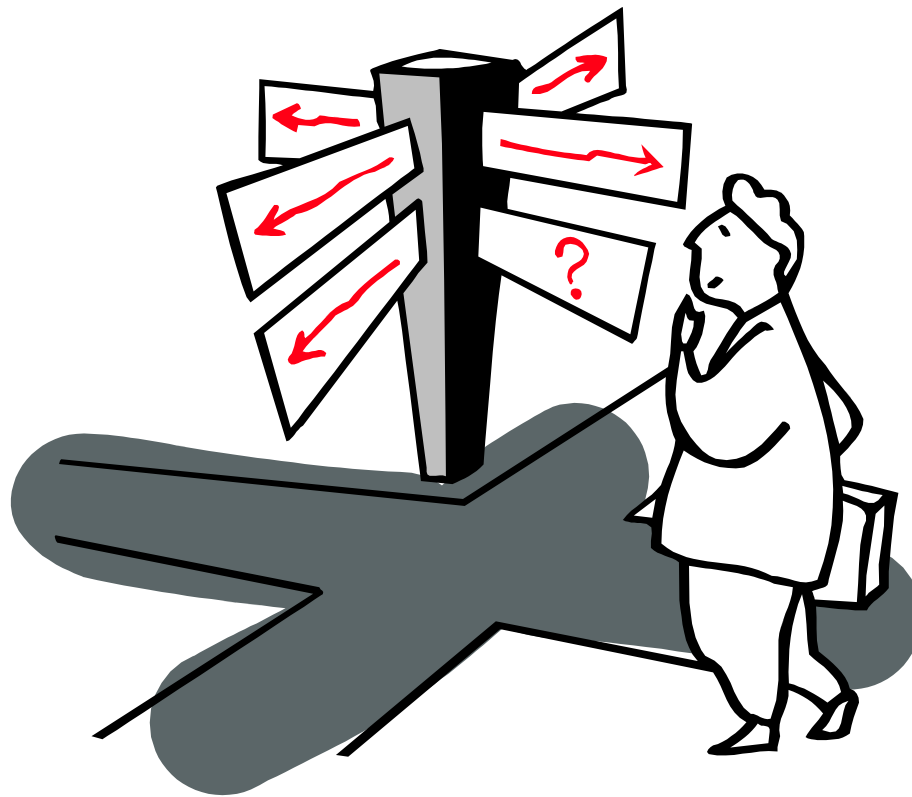
Fysisk och psykosocial dimension

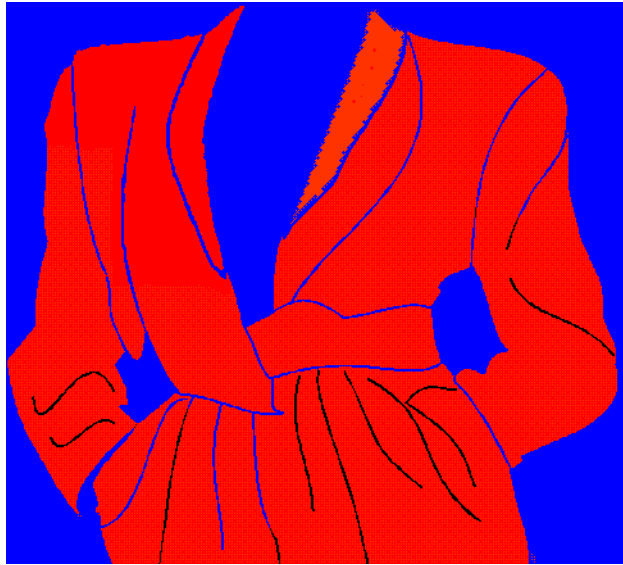
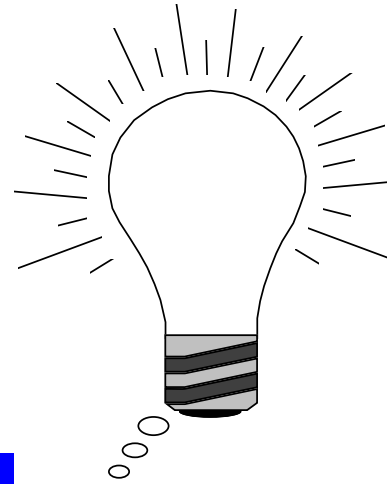

- Främja hälsa

- leda till vårdskador

Wijk H. 2001 *Colour perception in old age*,
Doctoral thesis Gothenburg University

JA, JAG SKA SNART
DISPUTERA - JAG HAR
PRECIS SKRIVIT KLART
MIN DOKTORS-
AVHANDLING!

SLUTAR DEN
LYCKLIGT?

En personcentrerad vårdmiljö

Relation
hälsa o

Täppan SDN Kortdala

Syfte

Att studera effekter av en intervention av den fysiska miljön inom ett äldreboende

Efter

Sahlgrenska akademin

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Efter

Sahlgrenska akademien

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Efter

Konklusion

Ökad

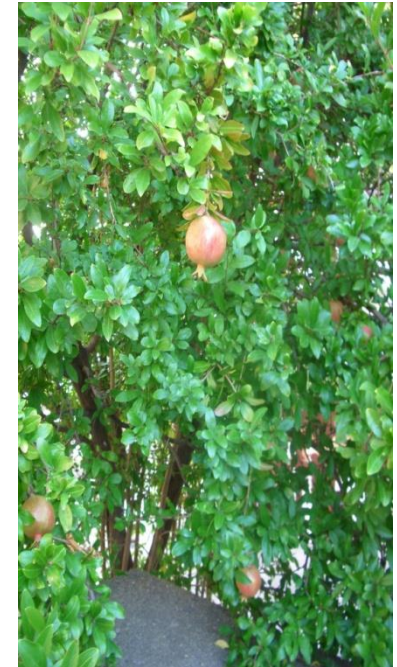
Säkerhet

Tillfredsställelse

Förtroende

Personcentrerad vård ett nytt modeord?

Ett grundantagande för en personcentrerad vård är att vi alla är personer som kan råka ut för ohälsa till exempel i form av sjukdom, och att man inte blir sin sjukdom eller sitt symptom

Att reflektera över

*Vad får dig att känna dig värdefull och betydelsefull?
På vilket sätt skulle du kunna överföra det till mötet
med de personer med sjukdom och deras närstående
som Du möter i Ditt arbete?*

Grundläggande principer för en personcentrerad vård

- Patientens berättelse
- Överenskommen delaktighet/partnerskap
- Teamarbete
- Dokumentation

*Centrum för personcentrerad vård (GPCC)
vid Göteborgs universitet*

Självbestämmande
Integritet

Delaktighet i miljöns utformning?

Samråd

Att reflektera över

Vad skulle vara viktigt för andra att veta om dig om du själv inte kunde uttrycka dig?

Hur vill du exempelvis ha det på morgonen?

Skulle det vara möjligt att genomföra i världen ?

Om nej, varför inte?

En personcentrerad miljö

- Ett tempo som är anpassat till dem som vårdas
- Gemensam personcentrerad värdegrund
- Ett klimat som befrämjar sociala relationer
- Tillgänglig, personlig och professionell vård
- Gästfrihet – att få bjuda på det lilla extra
- Att känna sig välkommen och delaktig

Edvardsson och medf. 2005

Fysiska aspekter i vårdmiljön

- **Rummet** kan formges och bidra till praktiska, sociala, kommunikativa och existentiella kvaliteter (Paulsson, J. 2002)

Fysiska aspekter i vårdmiljön

- **Rummet** kan formges och bidra till praktiska, sociala, kommunikativa och existentiella kvaliteter (Paulsson, J. 2002)
- **Belysning** har konsekvenser för människors livskvalitet (Brunnström et al 2004)

Fysiska aspekter i vårdmiljön

- **Rummet** kan formges och bidra till praktiska, sociala, kommunikativa och existentiella kvaliteter (Paulsson, J. 2002)
- **Belysning** har konsekvenser för människors livskvalitet (Brunnström et al 2004)
- **Ljud** som väcker igenkänning kan stödja minne och välbefinnande. Oljud kan bidra till oro. (Day m.fl. 2000)

Fysiska aspekter i vårdmiljön

- **Rummet** kan formges och bidra till praktiska, sociala, kommunikativa och existentiella kvaliteter (Paulsson, J. 2002)
- **Belysning** har konsekvenser för människors livskvalitet (Brunnström et al 2004)
- **Ljud** som väcker igenkänning kan stödja minne och välbefinnande. Oljud kan bidra till oro. (Day m.fl. 2000)
- **Lukter** aktiverar minnet, påverkar sinnesstämning, spelar stor roll för smakupplevelser, aptit, känslor och minnesaktiveringar (McCloskey 2004).

Fysiska aspekter i vårdmiljön

- **Rummet** kan formges och bidra till praktiska, sociala, kommunikativa och existentiella kvaliteter (Paulsson, J. 2002)
- **Belysning** har konsekvenser för människors livskvalitet (Brunnström et al 2004)
- **Ljud** som väcker igenkänning kan stödja minne och välbefinnande. Oljud kan bidra till oro. (Day m.fl. 2000)
- **Lukter** aktiverar minnet, påverkar sinnesstämning, spelar stor roll för smakupplevelser, aptit, känslor och minnesaktiveringar (McCloskey 2004).
- **Färgsättning** kan stödja igenkänning och orientering (Wijk 2001)

Geriatrisk Sahlgrenska

Color

Fysiska aspekter i vårdmiljön

- **Rummet** kan formges och bidra till praktiska, sociala, kommunikativa och existentiella kvaliteter (Paulsson, J. 2002)
- **Belysning** har konsekvenser för människors livskvalitet (Brunnström et al 2004)
- **Ljud** som väcker igenkänning kan stödja minne och välbefinnande. Oljud kan bidra till oro. (Day m.fl. 2000)
- **Lukter** aktiverar minnet, påverkar sinnesstämning, spelar stor roll för smakupplevelser, aptit, känslor och minnesaktiveringar (McCloskey 2004).
- **Färgsättning** kan stödja igenkänning och orientering (Wijk 2001)
- **Sällskapsdjur** har positivt inflytande på fysiskt och psykiskt hälsoläge, stressreduktion, återhämtning (Norling I. 2001)

Fysiska aspekter i vårdmiljön

- **Rummet** kan formges och bidra till praktiska, sociala, kommunikativa och existentiella kvaliteter (Paulsson, J. 2002)
- **Belysning** har konsekvenser för människors livskvalitet (Brunnström et al 2004)
- **Ljud** som väcker igenkänning kan stödja minne och välbefinnande. Oljud kan bidra till oro. (Day m.fl. 2000)
- **Lukter** aktiverar minnet, påverkar sinnesstämning, spelar stor roll för smakupplevelser, aptit, känslor och minnesaktiveringar (McCloskey 2004).
- **Färgsättning** kan stödja igenkänning och orientering (Wijk 2001)
- **Sällskapsdjur** har positivt inflytande på fysiskt och psykiskt hälsoläge, stressreduktion, återhämtning (Norling I. 2001)
- **Utomhusvistelser** viktigt för hälsa och välbefinnande (Bengtsson, A. 2003)

A photograph of a dense, lush green forest. The scene is filled with tall, slender trees and a thick carpet of green foliage on the forest floor. Sunlight filters through the canopy, creating a dappled light effect. The overall atmosphere is serene and natural.

Forskningen visar att...

Återhämtning från
informationsbelastning

Återhämtning från stress

Aktiviteter

Reflektion

Fundera över hur patienter och personal är klädda där du arbetar/studerar

Vad betyder detta för interaktionen och upplevelserna tror du?

En god vårdmiljö beaktar alla delar

Värdegrund/vårdfilosofi

Fysisk miljö

Varande och görande

Studier kring...

Instrument- och metodutveckling för mätning av den fysiska kvalitén på särskilda boenden i relation till livskvalitet

Nordin, S., Elf, M., McKee, K., Wijk, H.
Assessing the physical environment of older people's residential care facilities: the development of the Swedish version of Sheffield Care Environment Assessment Matrix (S-SCEAM). *BMC Health Service Research, In press*

Sheffield Care Environment Assessment Matrix (SCEAM)

Location

Outside spaces

Form & circulation spaces

Day spaces

Bathrooms & toilets

Private rooms

Staff spaces

Safety & health (66)

Support for physical disability (55)

Comfort of indoor environment (39)

Support for cognitive impairment (26)

Awareness of outside world (33)

Normalness & authenticity (32)

Privacy (47)

Personalisation (20)

Choice & control (25)

Community (20)

Provision for staff (7)

Studier kring...

Personcentrering
inom
patientsäkerhet
för sköra äldre på
akutsjukhus inom
slutenvård

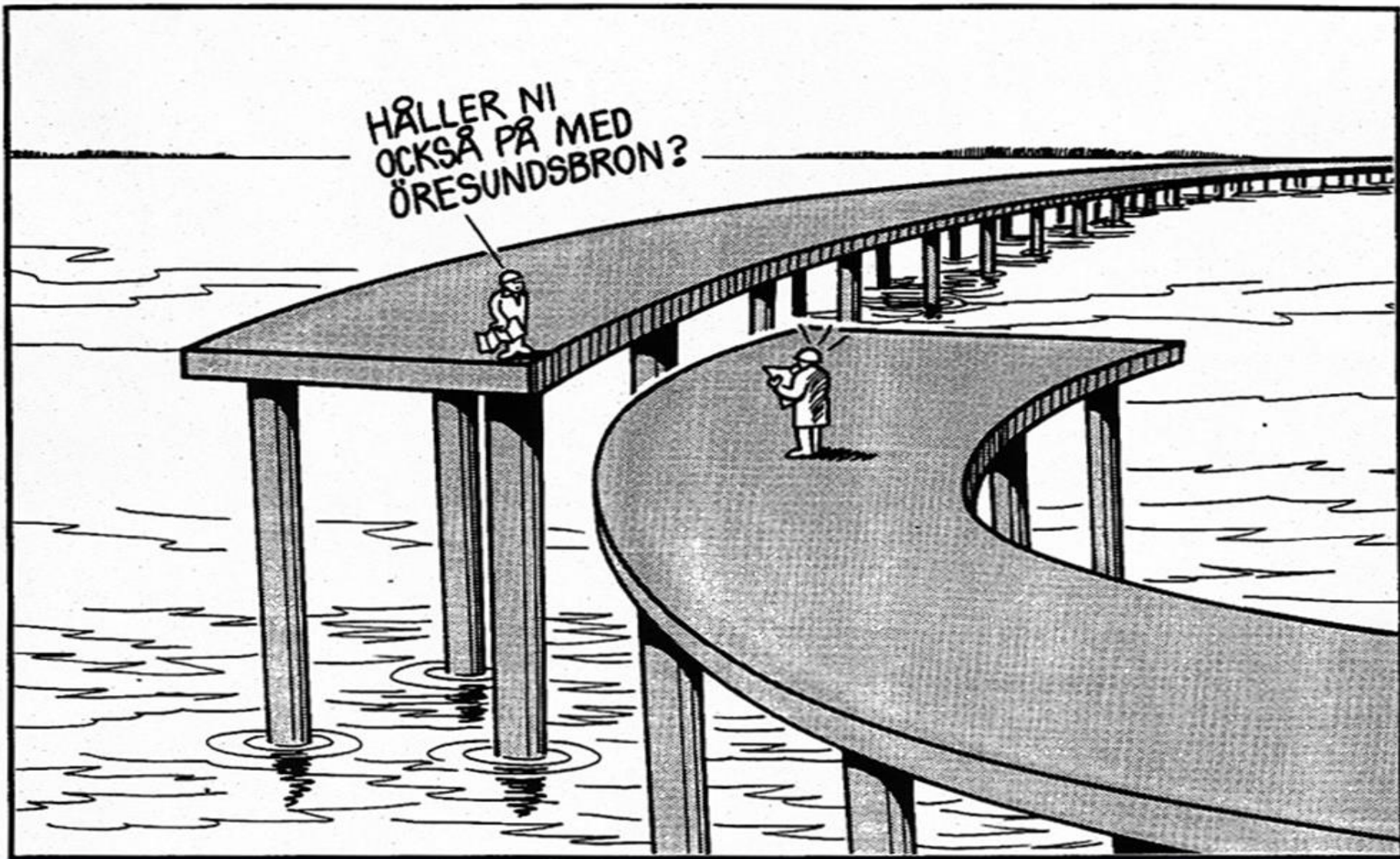
Ulin, K., Henoch, I., Lepp, M.,
Fröst, P., Wijk, H.

Studier kring...

Vårdmiljöns betydelse för gott åldrande

Falk H., Wijk H., Persson L-O., Falk, K. (2013) A sense of home in residential care. *Scandinavian Journal of Caring Science* 27 (4)

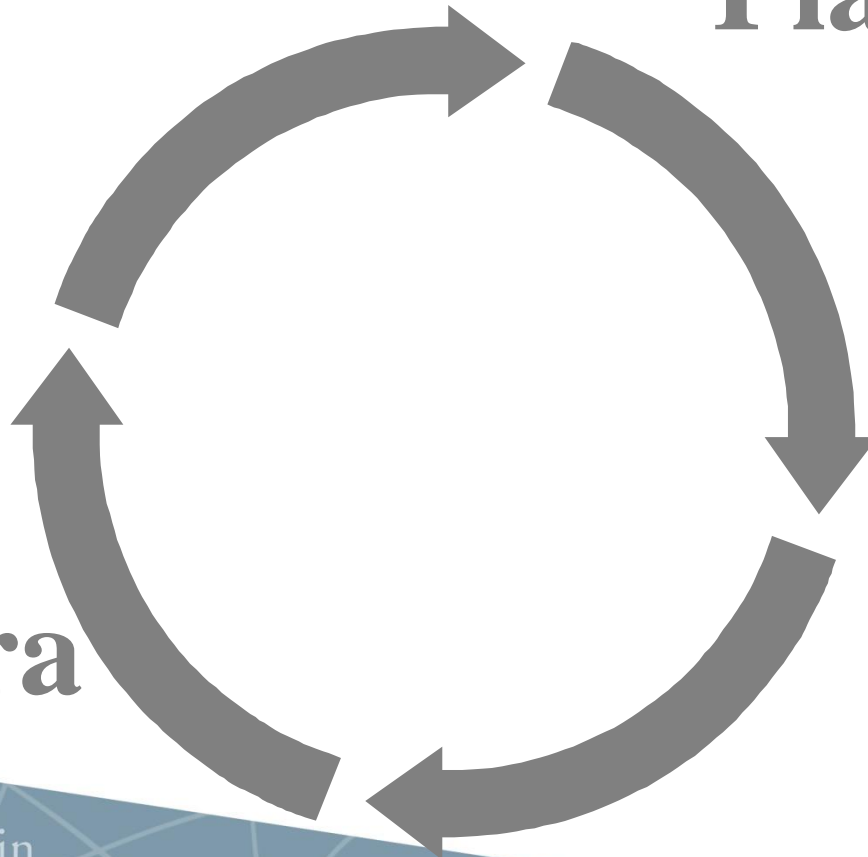
Arbeta med ständiga förbättringar

Lär

Planera

Studera

Gör

Tjugo av landets ledande forskare inom vårdmiljö bidrar till denna antologi. Från arkitektur: Morgan Andersson, Monica Billger, Peter Fröst, Stefan Lundin, Inga Malmqvist. Från omvårdnad: Ingegerd Bergbom, Monica Berglund, Marie Elf, David Edvardsson, Ingegerd Fagerberg, Hanna Falk, Isabell Fridh, Ulrica Nilsson, Per-Olof Sandman, Britt-Maj Wikström samt Helle Wijk som också är bokens redaktör. Därutöver Anna Bengtsson från hälsodesign, Louise Eulau, från musikvetenskap, Patrik Gnahn, från landskapsarkitektur, och Gunilla Silverberg, från vårdetik.

Vårdmiljöns betydelse

Vårdmiljöforskning genomgår en expansiv utveckling och är i fokus inom vård och arkitektur. Denna bok gör något så ovanligt som att omfatta bägge perspektiven i beaktandet av såväl de fysiska som psykosociala aspekterna av vårdmiljön.

Den röda tråden genom boken är att se vårdmiljön som en central del i vårdandet och behandlingen, oavsett om det handlar om intensivvårdens högteknologiska miljöer, den psykiatriska slutenvården eller skapandet av hemkänsla inom äldreårdens särskilda borden.

Färg, ljus, ljud, symboler och estetikens betydelse i miljön presenteras på djupet liksom vikten av att införa natur, utsikt, djur och konstnärlig utsmyckning i miljön till gagn för en personcenterad vård och personalens arbetsstillfredsställelse. Vidare ges en gedigen kunskapsförjupning kring vikten av samplanering mellan vård och arkitektur i tidiga skeden. Boken beskriver också en designprocess som stödjer innovation och implementering av evidens- och erfarenhetsbaserad kunskap. Avslutningsvis finns två kapitel som belyser framgångsfaktorer för implementering av ny kunskap samt utveckling av vårdmiljön; ett tydligt ledarskap och en personal som behärskar förbättringskunskap.

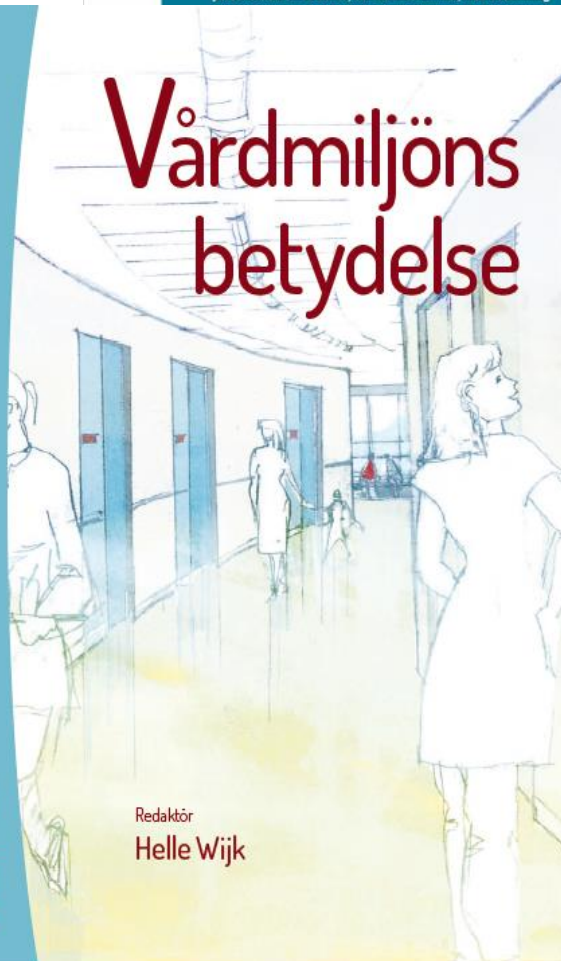
Boken syftar till att vara en inspiration och pådrivande faktor i utvecklingen av arenor och arbetsätt där vårdens och arkitekturens företrädare tillsammans planerar, implementerar och utvärderar effekten av goda vårdmiljöer. Boken vänder sig både till studenter och professionella inom design- och vård.

Art.nr 35942

Helle Wijk (red.) | Vårdmiljöns betydelse

Studentlitteratur

Vårdmiljöns betydelse

Redaktör
Helle Wijk

Redaktör för boken är Helle Wijk, leg. sjuksköterska och medicine doktor, som arbetar med utveckling av omvårdnaden av äldre vid Sahlgrenska sjukhuset. Som lektor vid Institutionen för Omvårdnad, Sahlgrenska Akademin vid Göteborgs universitet ansvarar hon för specialutbildningen Vård av äldre, och koordinerar verksamheten vid Göteborgs utbildningsavdelning (GUA).

Goda miljöer och aktiviteter för äldre

Denna bok belyser på ett lättillgängligt sätt vikten av ett samspel mellan omvårdnad, arkitektur, design och kultur för att främja hälsa och välbefinnande för äldre människor.

Imnehållet i boken speglar både det yttre fysiska rummet för äldre, med fakta och förelag på anpassningar av detta för att motsvara äldre personers särskilda behov, och det inre rummet, med beskrivning

Helle Wijk (red.) | Goda miljöer och aktiviteter för äldre

62

Studentlitteratur

VÅRDlitt 62

Goda miljöer och aktiviteter för äldre

Helle Wijk (red.)

VÅRDKOMUNDET

Tack !

